

‘Romantisch, filmisch en
avontuurlijk.’ – *Trouw*

PIERRE LEMAITRE
DE KLEUREN
VAN DE BRAND

XANDER

ROMAN

Pierre Lemaitre

De kleuren van de brand

Vertaald door Liesbeth van Nes

1

De teraardebestelling van Marcel Péricourt mag dan zijn verstoord en zelfs gewoonweg in een chaos zijn geëindigd, ze begon tenminste op tijd. Vanaf de vroege ochtend was de Boulevard de Courcelles voor alle verkeer gesloten. De kapel van de republikeinse garde stond op de binnenplaats verzameld en probeerde gedempt de instrumenten uit, terwijl de ene na de andere auto ambassadeurs, parlementsleden, generaals en buitenlandse delegaties op de stoep loosde, die elkaar ernstig groetten. Onder het grote zwarte baldakijn met de zilveren galons met daarop de leeftijd van de overledene dat het gehele bordes overdekte, liepen leden van de Académie française. Ze volgden de discrete aanwijzingen op van de ceremoniemeester die was belast met de taak deze hele menigte in het gareel te houden in afwachting van het vertrek van de dode uit het sterfhuis. Er waren veel bekende gezichten. Een begrafenis van dit kaliber was als een hertogelijk huwelijk of de presentatie van een collectie van Lucien Lelong, een evenement waar je je moest laten zien als je een bepaalde positie had.

Hoewel Madeleine erg uit haar evenwicht was door de dood van haar vader, was ze overal tegelijk, efficiënt en gereserveerd, gaf ze onopvallend instructies, regelde ze de kleinste details. En ze was nog zorgvuldiger dan anders omdat de president van de republiek had laten weten dat hij persoonlijk stilte in acht zou komen nemen voor het stoffelijk overschot van 'zijn vriend Péricourt'. Vanaf dat moment werd alles erg ingewikkeld, het republikeinse protocol was net zo veeleisend als dat van een monarchie. Overspoeld door veiligheidsfunctionarissen en etiquettebewakers had huize Péricourt geen rustig moment meer gekend. Nog afgezien van de horde ministers, hove-

lingen en raadgevers. Het staatshoofd was een soort vissersboot die voortdurend werd gevolgd door zwermen vogels die voedsel vonden in zijn bewegingen.

Op het afgesproken tijdstip stond Madeleine bovenaan het bordes, haar handen in de zwarte handschoenen netjes gevouwen voor haar buik.

De auto reed voor, de mensen zwegen, de president stapte uit, groette, liep de treden op en drukte Madeleine zonder iets te zeggen even tegen zich aan, groot verdriet is woordeloos. Vervolgens liet hij haar met een elegant en berustend gebaar voorgaan naar de rouwkapel.

De aanwezigheid van de president was niet alleen een bewijs van vriendschap ten opzichte van de overleden bankier, maar ook een symbool. Het was een uitzonderlijke situatie, inderdaad. Met Marcel Péricourt 'was een embleem van de Franse economie heengegaan', hadden de kranten gekopt die zich nog in wisten te houden. 'De dramatische zelfmoord van zijn zoon Édouard heeft hij nog geen zeven jaar overleefd...' schreven andere. Doet er ook niet toe. Marcel Péricourt was een belangrijke figuur in het financiële leven van het land en zijn dood, daarvan was iedereen zich wel vagelijk bewust, luidde een nieuwe periode in, des te verontrustender omdat de jaren dertig zich aankondigden onder vrij sombere voortekenen. De economische crisis die op de Grote Oorlog volgde, had nooit een einde genomen. De Franse politici, die met de hand op het hart hadden gezworen dat het overwonnen Duitsland alles wat het had verwoest tot op de laatste cent terug zou betalen, waren door de feiten ingehaald. Het land, dat gevraagd was te wachten tot er opnieuw woningen zouden zijn gebouwd, er opnieuw wegen zouden zijn aangelegd, de invaliden schadeloos zouden zijn gesteld, pensioenen uitgekeerd, banen gecreëerd, tot het land kortom weer was wat het was geweest – en zelfs beter nog, omdat de oorlog was gewonnen – dat land berustte er nu dus in; het wonder zou nooit plaatsvinden, Frankrijk moest het in zijn eentje zien te redden.

Marcel Péricourt was nu juist een vertegenwoordiger van dit oude Frankrijk, dat de economie vroeger als een goede huisvader had be-

stierd. Men wist niet precies wat er nu ten grave gedragen zou worden, een belangrijke Franse bankier of de periode waarvan hij de beëlichaming was geweest.

In de rouwkapel keek Madeleine lange tijd naar het gezicht van haar vader. Sinds een paar maanden was oud worden zijn voornaamste bezigheid geweest. 'Ik moet permanent op mijn tellen passen,' zei hij steeds, 'ik ben bang naar een oud mannetje te ruiken, mijn woorden te vergeten; ik ben bang dat ik stoor, betrappt word op in mezelf praten, ik houd mezelf in de gaten, het neemt al mijn tijd in beslag, het is doodvermoeiend om oud te worden...'

Op een kleeerhangertje in zijn kast had ze zijn nieuwste pak gevonden, een gestreken hemd, daaronder zijn perfect geпоetste schoenen. Alles was klaar.

Drie dagen eerder had meneer Péricourt samen met haar gegeten en met Paul, zijn kleinzoon, een jongen van zeven met een knap gezicht, een bleke teint, een verlegen stotteraar. Maar in tegenstelling tot andere avonden had meneer Péricourt hem niet gevraagd hoe het ging met zijn lessen of wat hij die dag had gedaan en had hij niet voorgesteld hun dampartijtje af te maken. Hij was in gedachten verzonken blijven zitten, niet ongerust, nee, bijna dromerig, wat niet zijn gewoonte was; hij had zijn bord nauwelijks aangeraakt, zich beperkt tot een glimlach om te laten zien dat hij er was. En omdat de maaltijd hem te lang leek te duren, had hij zijn servet opgevouwen, ik ga naar boven, had hij gezegd, eet maar af zonder mij, hij had Pauls hoofd even tegen zich aan gedrukt, kom, slaap lekker. Terwijl hij anders vaak over pijntjes had geklaagd, was hij met soepele pas naar de trap gelopen. Normaal verliet hij de eetkamer met: 'Jullie gedragen je, hè.' Die avond vergat hij het. De volgende ochtend was hij dood.

Terwijl de lijkwagen, getrokken door twee paarden onder sierdek, over de binnenplaats van het herenhuis reed en de ceremoniemeester de naasten en de familie verzamelde en erop toezag dat ieder zijn positie volgens het protocol behield, stonden Madeleine en de president van Frankrijk naast elkaar, hun blik gericht op de eiken lijk-kist waarop een groot zilveren kruis schitterde.

Madeleine huiverde. Had ze een paar maanden geleden wel de juiste keuze gemaakt?

Ze was alleenstaand. Gescheiden om precies te zijn, maar dat kwam in die tijd op hetzelfde neer. Haar ex-man, Henri d'Aulnay-Pradelle, zat achter slot en grendel na een opzienbarend proces. En deze situatie van vrouw zonder man was een punt van zorg geweest voor haar vader, die aan de toekomst dacht. 'Op jouw leeftijd hertrouw je!' zei hij dikwijls, 'een bank met belangen in veel verschillende handelsmaatschappijen is geen zaak voor vrouwen'. Madeleine was het daar wel mee eens, maar op één voorwaarde: een echtgenoot was nog tot daaraan toe, maar geen man, met Henri heb ik mijn portie wel gehad, hartelijk bedankt, een huwelijk, vooruit, maar voor een nummertje hoef je op mij niet te rekenen. Hoewel ze vaak het omgekeerde beweerde, had ze heel wat verwachtingen van deze eerste verbintenis gehad, maar die was rampzalig gebleken, zoals het het er nu voor stond kon ze het idee van een echtgenoot nog wel verdragen, maar meer ook niet, ook al omdat ze geen enkel voornemen had meer kinderen te krijgen, Paul was voor haar geluk ruimschoots voldoende. Dit speelde afgelopen herfst, toen iedereen begon te beseffen dat Marcel Péricourt het niet lang meer zou maken. Het leek raadzaam maatregelen te treffen omdat het nog vele jaren zou duren voordat zijn kleinzoon, Paul de stotteraar, aan het roer van het familiebedrijf zou komen te staan. Nog afgezien van het feit dat niemand zich die opvolging echt goed kon voorstellen; bij de kleine Paul kwamen de woorden er met moeite uit, meestal zag hij ervan af te zeggen wat hij dacht, veel te veel moeite, en dat voor een directeur...

Gustave Joubert, de gevolmachtigde van de Péricourtbank, een weduwnaar zonder kinderen, had toen de ideale partij voor Madeleine geleken. Een jaar of vijftig, spaarzaam, ernstig, systematisch, beheerst, met vooruitziende blik, en voor zover bekend had hij maar één passie, voor techniek, en wel die van auto's – hij verfoeide Benoist, maar was dol op Charavel – en van vliegtuigen – Blériot vond hij maar niks, maar hij aanbad Daurat.

Van deze oplossing was meneer Péricourt een krachtig pleitbezor-

ger geweest. En Madeleine had die geaccepteerd, maar: ‘Gustave, ik wil even duidelijk zijn,’ had ze hem gewaarschuwd. ‘U bent een man en ik zal me er niet tegen verzetten als u... Nou ja, u weet wat ik bedoel. Maar op voorwaarde dat het discreet gebeurt, ik weiger nog een keer voor gek te lopen.’

Joubert had dit des te gemakkelijker begrepen omdat Madeleine sprak over behoeftes die hij zelden had.

Maar een paar weken later had ze haar vader en Gustave zomaar opeens aangekondigd dat het huwelijk toch niet plaats zou vinden.

Het nieuws sloeg in als een bom. Dat meneer Péricourt kwaad op zijn dochter en haar irrationele argumenten was geworden, is zacht uitgedrukt: zij was zesendertig en Joubert eenenvijftig, zoals ze zou ontdekken! En dan, was het daarentegen geen goede keuze een man op leeftijd te huwen, die wist te oordelen? Maar nee, aan het idee van dat huwelijk kon Madeleine ‘niet wennen’.

Dus was het nee.

En ze had de deur voor verdere discussie gesloten.

In andere tijden had meneer Péricourt geen genoegen genomen met een dergelijk antwoord, maar hij was al behoorlijk moe. Hij discussieerde, hield aan, vervolgens gaf hij toe, en aan de manier waarop hij opgaf, merkte je dat hij niet meer de man was die hij was geweest.

Vandaag vroeg Madeleine zich ongerust af of deze beslissing wel de juiste was geweest.

Buiten waren alle activiteiten stilgelegd tot de president de rouwkapel zou verlaten.

Op de binnenplaats begonnen de genodigden de minuten te tellen, ze waren gekomen om zich te laten zien en ze waren niet van plan om hier de hele dag door te brengen. Het moeilijkste was niet om de kou de baas blijven, dat ging gewoon niet, maar om listen te verzinnen om te verdoezelen dat je er schoon genoeg van had. Niets hielp, oren, handen, neuzen bevroren ook al waren ze bedekt, men trappelde onopvallend met de voeten en zou de dode nog gaan verwensen als hij langer op zich liet wachten. Men verlangde ernaar dat de stoet zich in beweging zou zetten, dan kon je ten minste lopen.

Het gerucht verspreidde zich dat de lijkstaf nu eindelijk naar beneden zou komen.

Op de binnenplaats wees de priester in een zilver-zwarte koormantel de in paarse soutanes en witte koorhemden gehulde koorknapen hun plaats.

De ceremoniemeester keek onopvallend op zijn horloge, liep met afgemeten pas de treden van het bordes op om een globaler overzicht van de situatie te krijgen en zocht met zijn blik de personen die over een paar minuten de stoet zouden moeten voorgaan.

Ze waren er allemaal, met uitzondering van de kleinzoon van de overledene.

Volgens de planning zou de kleine Paul naast zijn moeder vooropgaan, zij tweeën een klein stukje voor de rest van de rouwstoet, iets wat altijd zeer in de smaak viel, een kind achter een lijkkoets. Temeer omdat hij met zijn bleke gezicht en de lichte, blauwe kringen onder zijn ogen een indruk van breekbaarheid gaf waardoor het schouwspel een diep aangrijpend karakter kreeg.

Léonce, Madeleines gezelschapsdame, liep naar Pauls huisonderwijzer, André Delcourt, die koortsachtig aantekeningen maakte in een notitieboekje, en vroeg hem eens naar zijn jonge leerling uit te kijken. Hij keek haar geërgerd aan. 'Maar Léonce...! U ziet toch wel dat ik bezig ben!'

Die twee hadden elkaar nooit gemogen. Rivaliteit tussen huispersoneel.

'André,' antwoordde ze, 'u zult op een dag beslist een groot journalist zijn, daar twijfel ik niet aan, maar voorlopig bent u nog huisonderwijzer. Vooruit, gaat u Paul zoeken.'

André sloeg zijn boekje woedend dicht op zijn bovenbeen, borg kwaad zijn potlood op en probeerde zich met een reeks verontschuldigingen en schuldbevuste glimlachjes links en rechts een weg te banen naar de ingang.

Madeleine bracht de president weer naar zijn auto, die vervolgens de binnenplaats af reed, waarbij de menigte uiteenweek alsof hijzelf de dode was.

Begeleid door tromgeroffel van de republikeinse garde kwam de lijkkest van Marcel Péricourt eindelijk de hal in. De deuren gingen breed open.

Omdat Madeleines oom Charles niet aan kwam rennen en verder ook nergens te bekennen viel, liep ze gesteund door Gustave Joubert de treden af, achter het stoffelijk overschot van haar vader. Léonce zocht met haar blik de kleine Paul naast zijn moeder, maar die was er niet. André was alweer terug en maakte een gebaar van onmacht.

De kist werd door een delegatie van de École Centrale des Arts et Manufactures gedragen en in de open lijkwagen gezet. Er werden kransen en bloemstukken op gelegd. Een gerechtsbode kwam naar voren met het kussen waarop het grootkruis van het Legioen van Eer lag.

Midden op de binnenplaats ontstond er opeens een golfbeweging in de menigte officiële personen. De massa week op een zonderlinge manier uiteen en leek zelfs op het punt te staan zich te verspreiden.

De kist en de lijkwagen stonden niet meer in het middelpunt van de belangstelling.

Alle blikken waren op de gevel van het gebouw gericht. Er ging een gesmoorde kreet op.

Ook Madeleine keek omhoog en haar mond viel open: daar boven op de tweede verdieping stond de kleine Paul, zeven jaar, op de vensterbank, zijn armen breed gespreid. Tegenover de leegte.

Hij had zijn nette zwarte pak aan, maar had zijn das afgerukt, het witte overhemd stond breed open.

Iedereen keek naar de lucht alsof er een luchtballon zou worden opgelaten.

Paul zakte even door zijn knieën.

Voordat men tijd had hem te roepen of naar hem toe te rennen liet hij de open ramen los en wierp zich naar beneden, terwijl Madeleine het uitschreeuwde.

Tijdens de val tolde het kinderlichaam als een aangeschoten vogel alle kanten op. Aan het einde van die warreling kwam het op het grote zwarte baldakijn terecht waarin het even verdween.

De mensen hielden een zucht van verlichting in.

De strakgespannen stof wierp het lichaam als een duveltje uit een doosje weer de lucht in.

Ze zagen de jongen omhooggaan, boven het gordijn uit komen.

En te pletter vallen op de kist van zijn grootvader.

Plotseling was het stil op de binnenplaats, de klap van Pauls hoofd op het eikenhout veroorzaakte samen met de doffe bons een schok in ieders middenrif.

Iedereen was verbijsterd, de tijd stond stil.

Toen ze op Paul afstormden, lag hij op zijn rug.

Uit zijn oren stroomde bloed.